

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Maaeluministri 9. septembri 2015. a määruse nr 3 „Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel.

Määrus hõlmab „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) meetme 16 „Koostöö“ tegevuse liiki 16.4 „Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine“.

Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetuse (edaspidi *toetus*) eesmärk on parandada toidu tootmise ja turustamise tarneahela toimimist, suurendada põllumajandustoodete tootjate ja töötajate turujõudu ning arendada põllumajandustoodete tootjate ja töötajate omavahelist koostööd. Maaeluministri määrusega „Maaeluministri 9. septembri 2015. a määruse nr 3 „Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetus“ muutmise“ (edaspidi *eelnõu*) täpsustatakse nõuet, mille kohaselt on taotleja kohustatud projekti elluviimisesse kaasama veel teise isiku, et arendada omavahelist koostööd. Muudatuse kohaselt võib toetust taotleda üksnes sellise projekti elluviimiseks, millesse on kaasatud ettevõtjast taotleja puhul veel vähemalt üks määruse § 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele vastav ettevõtja ja mittetulundusühingust või tulundusühingust taotleja puhul veel vähemalt kaks määruse § 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele vastavat ettevõtjat. Kuna selle toetuse eesmärk on muu hulgas edendada koostööd põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamisel, aitab nimetatud muudatus, mille kohaselt peab projektis edaspidi osalema vähemalt kaks määruse § 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele vastavat ettevõtjat, paremini kaasa toetuse andmisega seotud eesmärkide saavutamisele. Samuti tuleb edaspidi projekti kestuse kavandamisel arvestada asjaoluga, et projektis kavandatavad tegevused peavad olema ellu viidud hiljemalt 2025. aasta 30. juunil, sest projekti elluviimise abikõlblikkuse ja projekti elluviimist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtpäev on 2025. aasta 30. juuni. Ühtlasi viiakse määruses sätestatu kooskõlla jäätmeseaduses (edaspidi *JäätS*) sätestatuga, sest 15. mail 2021 jõustus JäätS-i redaktsioon, mille kohaselt muudeti JäätS-i vastutussätteid, ning täpsustatakse taotluse hindamiskriteeriume, mis on seotud eelnõus tehtud muudatustega.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Kerli Nõges (tel 625 6560, kerli.noges@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Kadri Jänes (625 6539, kadri.janes@agri.ee) ja keeleliselt toimetas eelnõu sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrust muudetakse järgmiselt.

Eelnõu punktiga 1 täpsustatakse määruse § 3 lõike 1 sissejuhatavat lauseosa ja sätestatakse, millised isikud võivad toetust taotleda ehk kes on selle määruse tähenduses taotleja. Muudatus tuleneb eelnõu punktis 2 tehtavast muudatusest.

Eelnõu punktiga 2 sätestatakse, et kui taotleja on ettevõtja, on ta kohustatud projekti kaasama veel vähemalt ühe määruse § 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele vastava ettevõtja, ja kui taotleja on mittetulundusühing või tulundusühistu, on ta kohustatud projekti kaasama veel vähemalt kaks määruse § 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele vastavat ettevõtjat, sõlmides selleks asjakohase määruse § 9 lõikes 4 sätestatud andmeid sisaldava lepingu. Nimetatud muudatuse järel võib toetust taotleda üksnes sellise projekti elluviimiseks, milles osalevad vähemalt kaks põllumajandusliku majandustegevusega tegelevat ettevõtjat, kes vastavad määruse § 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele ja kelle omatoodetud põllumajandustooted või põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooteid projekti raames turustatakse. Koostöö tõendamiseks tuleb eespool nimetatud pooltel sõlmida asjakohane leping, mis sisaldab määruse § 9 lõikes 4 sätestatud andmeid. Kahe või enama isiku vahel projekti elluviimiseks sõlmitud lepingus lepivad pooled omavahel kokku projekti ühises elluviimises ja oma kohustustes. Kui mittetulundusühingust või tulundusühistust taotleja kaasab projekti elluviimisesse oma ettevõtjast liikme, kes vastab määruse § 3 lõike 1 punktis 1 sätestatud nõuetele, siis tuleb ka nende vahel selleks sõlmida asjakohane määruse § 9 lõikes 4 sätestatud andmeid sisaldav leping.

Nimetatud muudatus toetab selle toetuse eesmärki, milleks on muu hulgas arendada omavahelist koostööd lühikestes tarneahelates ja kohalikes turgudes.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse määruse § 3 lõiget 4, sest 15. mail 2021 jõustus JäätS-i redaktsioon, mille kohaselt muudeti JäätS-i vastutussätteid. JäätS-i § 125 tunnistati kehtetuks, kuna selle teo eest on vastutussäte olemas JäätS-i §-s 120¹. Samuti tunnistati kehtetuks JäätS-i §-d 126¹ ja 126⁶, sest seadusemuudatustega pandi kokku mitmed vastutussätted ning edaspidi on ka nende kahe sätte sisu kaetud JäätS-i §-dega 120¹ ja 126. Eeltoodu tõttu viiakse määruuses sätestatu kooskõlla JäätS-is sätestatuga.

Eelnõu punktiga 4 täpsustatakse määruse § 4 lõike 1 esimest lauset, mille kohaselt võib edaspidi toetust taotleda sellise projekti elluviimiseks, mille eesmärk on arendada lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu toodete turustamisvõimalusi ja mis peab olema ellu viidud hiljemalt 2025. aasta 30. juunil. Kehtiva määruse § 4 lõike 1 esimese lause kohaselt võib toetust taotleda kuni viie aasta pikkuse projekti elluviimiseks, mille eesmärk on lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu toodete turustamisvõimaluste arendamine. Kuna käesolev programmiperiood hakkab lõppema, siis ei ole enam võimalik kehtiva määruse kohaselt toetust taotleda sellise projekti elluviimiseks, mille maksimaalne pikkus on viis aastat, ning edaspidi tuleb projekti kestuse kavandamisel arvestada asjaoluga, et projektis kavandatavad tegevused peavad olema ellu viidud hiljemalt 2025. aasta 30. juuniks, sest projekti elluviimise abikõlblikkuse ja projekti elluviimist tõendavate dokumentide esitamise lõpptähtpäev on 2025. aasta 30. juuni (määruse § 14 lõige 2 ja § 14¹ lõike 3 punkt 2). Näiteks 2022. aasta taotlusvoorus on võimalik toetust taotleda kuni kolme aasta pikkuse projekti elluviimiseks, aga 2023. aasta taotlusvoorus vaid kuni kahe aasta pikkuse projekti elluviimiseks.

2020. aasta 23. detsembril võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220¹ (edaspidi *üleminekumäärus*), mille artikli 1 lõike 1 kohaselt pikendatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist toetatavate programmide puhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013² (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 26 lõikes 1 sätestatud

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa

2014. aasta 1. jaanuarist kuni 2020. aasta 31. detsembrini kehtvat ajavahemikku kuni 2022. aasta 31. detsembrini – aastatel 2021–2022 on üleminekuperiood uude programmiperioodi. Samuti pikeneb üleminekumääruse artikli 2 punkti 2 kohaselt ühissätete määruse artikli 65 lõigetes 2 ja 4 sätestatud kulutuste rahastamiskõlblikkuse periood kahe aasta võrra ehk kuni 2025. aasta 31. detsembrini. See tähendab, et ühissätete määruse artikli 65 lõike 2 kohaselt on kulud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetusesaajal ja need on tasutud hiljemalt 2025. aasta 31. detsembril ehk abikõlblikud on vaid programmiperioodil tehtud kulud. Tagamaks, et Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) jõuaks programmiperioodi lõppu jäävaid väljamakseid teha enne 2025. aasta 31. detsembril, ja võimaldamaks *PRIA*-le ka kuludokumentide menetlemiseks mõistlik aeg, siis on toodud nii abikõlblikkust tõendavate kuludokumentide esitamise kui ka projekti elluviimise tähtaeg varasemaks: toetuse saaja peab projektis kavandatud tegevused ellu viima ja esitama maksetaotluse koos projektis kavandatud tegevuse elluviimist tõendavate dokumentidega hiljemalt 2025. aasta 30. juuniks. Kehtiva määruse alusel teeb *PRIA* toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul arvates nõuetekohaste kuludokumentide esitamisest. Arvestades menetlemiseks kuluvat aega ja võimalikku vaidemenetlusteks kuluvat aega, on vajalik, et projekt on ellu viidud ja projekti elluviimist tõendavad dokumendid on esitatud hiljemalt 2025. aasta 30. juuniks.

Eelnõu punktiga 5 muudetakse määruse § 9 lõike 1 punkti 5¹ sõnastust. Kui taotleja soovib taotluse hindamisel saada asjaomase hindamiskriteeriumi alusel hindepunkte, esitab ta nende projektis osalevate ettevõtjate ärinimed ja äriregistri koodid, kelle põhitegevusalaks on põllumajandustoodete tootmine või nende töötlemine ning kelle omatoodetud põllumajandustooteid või põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooteid projekti raames turustatakse ja kellega ei ole sõlmitud määruse § 3 lõikes 2 nimetatud lepingut. Kui taotleja on mittetulundusühing või tulundusühistu, ei ole oluline, kas kõnealused ettevõtjad on või ei ole taotleja liikmed ja seetõttu jäetakse sättest välja tekstiosa „, kuid kes ei ole taotleja liikmed“.

Eelnõu punktis 6 kehtestatakse määruse lisa uues sõnastuses, sest täiendatakse taotluse hindamiskriteeriume 1, 2 ja 6.

Hindamiskriteeriumis 1 täpsustatakse joonealuse märkuse sõnastust ning lisatakse selgitus selle kohta, milliste dokumentide alusel hindamiskriteeriumi täitmist kontrollitakse. Hindamisel võetakse projektis osaleva ettevõtjana arvesse nii ettevõtjast taotleja kui ka määruse § 3 lõikes 2 nimetatud lepinguga projekti kaasatud ettevõtja ja projektis osalev ettevõtja, kellega ei ole eelnimetatud lepingut sõlmitud. Hindamiskriteeriumi täitmist tõendatakse määruse § 3 lõikes 2 nimetatud lepingu ära kirjaga ning määruse § 9 lõikes 5¹ nimetatud lepingu ära kirjaga või muu dokumendiga, millest nähtub ettevõtja toodete projekti raames turustamine.

Hindamiskriteeriumi 2 muudatused on seotud eelnõu punktis 4 tehtud muudatusega, mida on täpsemalt selgitatud eelnõu punkti 4 selgitava osa juures.

Hindamiskriteeriumi 6 esimest alakriteeriumit täiendatakse: selle uus sõnastus on „Projekti eesmärgipärasus ja vajalikkus“. Alakriteeriumi hindepunktide skaalale lisatakse null punkti juhuks, kui projekti raames kavandatud tegevused ei ole toetuse eesmärgiga kooskõlas. Selle toetuse täpsem eesmärk on parandada toidu tootmise ja turustamise tarneahela toimimist, suurendada põllumajandustoodete tootjate ja töötajate turujõudu ning arendada põllumajandustoodete tootjate ja töötajate omavahelist koostööd. Toetust võib taotleda sellise projekti elluviimiseks, mille eesmärk on arendada lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu toodete turustamisvõimalusi. Turustamine tähendab müüki ehk eesmärk on arendada

Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

müügivõimalusi. Turustamine eeldab toodet, mida turustatakse, müügi toimumiseks vajalikku kohta ehk turustuskanalit – näiteks e-poodi või kontaktset müüki, mis võib toimuda nii poes kui ka ajutisel müügipinnal mõne ürituse raames – ja tarbijat, kes toote ostab. Projekt, mis koosneb üldistest teavitustegevustest, mis näiteks parandavad sektori mainet üldisemalt ega toeta konkreetset müügikanalit või müügitehingu toimumist, ei ole selle toetuse eesmärgiga kooskõlas.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Eelnõus tehtavate muudatustega tagatakse, et projektidesse kaasatakse vähemalt kaks põllumajandusliku majandustegevusega tegelevat ettevõtjat, millega saavutatakse parem kooskõla toetuse eesmärgiga. Teised eelnõuga tehtavad muudatused tagavad määruse rakendamisel parema õigusselguse ning loovad taotlejatele selged toetuse taotlemise tingimused. Toetuse taotlejatele ja saajatele ning PRIA-le võib kaasneda määruse muudatusega teatud haldus- ja töökoormuse kasv juhtudel, kui taotlejaks on mittetulundusühing või tulundusühistu, kuna sel juhul tuleb kontrollida vähemalt kahe kaasatud ettevõtja majandusaasta aruandeid. Varem võisid mittetulundusühing ja tulundusühistu piirduda vaid ühe kaasatava poolega.

Ühes taotlusvoorus esitab toetuse taotluse keskmiselt kuni kümme taotlejat. Määruse muudatusega kaasneb mõningane positiivne regionaalne mõju, sealhulgas mõju maa- ja rannapiirkondadele, kuna projektidesse kaasatavad ettevõtjad on põllumajandusliku majandustegevusega tegelevad ettevõtjad, kes asuvad valdavalt maapiirkondades. Määruse muudatustel ei ole otsest ja olulist sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju. Määruse muudatustega ei kaasne otsest ja olulist mõju riigi julgeolekule ning välissuhetele ega elu- ja looduskeskkonnale.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega -tulusid riigieelarvelistest vahenditest ega otsest mõju PRIA majandamiskuludele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks PRIA-le ning põllumajandus- ja toidusektori esindusorganisatsioonidele.